

Enheten för kemiska, mikrobiologiska och fysikaliska faktorer
Katarina Eskils, 010-730 95 77
arbetsmiljoverket@av.se

Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remiss - Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet (SOU 2017:63)

Sammanfattning

Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar på miljöbalksområdet omfattar framför allt innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM). Vi har också tillsyn över användning av vissa bekämpningsmedel i klass 1 och kemikalier enligt arbetsmiljölagen (1977:1160), som angränsar till REACH. Vi lämnar synpunkter på de delar av remissen som berör vårt tillsynsområde.

- Arbetsmiljöverket föreslår att den föreslagna definitionen av "tillsyn" i 26 kap. 1 § miljöbalken i stället benämns "miljötillsyn". På detta sätt kopplas miljötillsynsförordningen (2011:13) direkt samman med miljöbalken och begreppet "tillsyn" begränsas inte till miljötillsyn.
- Arbetsmiljöverket vill påpeka att det inte är tydligt om förslaget om ett nationellt miljötillsynsprogram även ska omfatta till exempel Arbetsmiljöverket och andra centrala myndigheter med mycket liten andel miljötillsyn. Vi menar att förslagen i så fall medför en oproportionerligt stor kostnad för sådana myndigheter i form av administration och att programmet bör begränsas till länsstyrelser, kommuner och de centrala myndigheter vars huvudsakliga tillsynsansvar ligger inom miljöbalken.
- Arbetsmiljöverket menar att styrningen av de centrala myndigheter med mycket begränsad miljötillsyn inte bör omfatta hur tillsynen ska utföras.
- Arbetsmiljöverket tillstyrker följande förslag.
 - Kunskapskrav och fortbildning för miljötillsynsinspektörer. Vi förutsätter att kraven kommer att utformas så att de är anpassningsbara utifrån den miljötillsyn som ska bedrivas inom myndigheten.

- Utredning av 29 kap. i miljöbalken.
- Utredning av sanktionsavgifter.
- Arbetsmiljöverket avstår från att lämna synpunkter på förslagen om
 - Tillsyns- och föreskriftsrådet
 - Länsstyrelser och kommuner
 - Åklagare, polismyndighet och domstolar
- Vi vill påpeka att det på två ställen i kapitel 23.4 Ett koncept för ett nytt 29 kap. miljöbalken felaktigt står "gentekniskt modifierade". Det ska stå "genetiskt modifierade", se 4 § 13 kap. miljöbalken för definitionen av genetiskt modifierad organism.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Arbetsmiljöverket välkomnar att utredningen vill ta bort begreppet "operativ tillsyn" och försöka förtydliga vad som avses med tillsyn rörande miljöbalkens område. Men tillsyn behöver kunna genomföras på olika sätt beroende på vilket område som kräver tillsyn och i vilket stadium av regelefterlevnad som tillsynsobjektet är. Det är inte givet att all tillsyn kan och bör ske så som miljötillsyn enligt utredningens uppfattning. Därför kan begreppet "tillsyn" eventuellt behöva definieras annorlunda inom andra områden än miljötillsyn. Om begreppet "tillsyn" snävas in till att bara gälla ett lagområde, riskerar vi förväntningar på tillsyn som kanske är orealistiska inom andra områden. Därför föreslår vi att den föreslagna definitionen av "tillsyn" i miljöbalken 26 kap. 1 § i stället benämns "miljötillsyn". Det skulle också ge en tydlig och direkt koppling till Miljötillsynsförordningen (2013:11).

Arbetsmiljöverkets huvudsakliga tillsyn sker enligt arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen (1977:1166) och våra föreskrifter. Den miljötillsyn vi utövar är till stora delar i gränslandet mellan arbetsmiljö och yttre miljö, främst när det gäller innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM), vilka samtidigt är biologiska agens enligt våra föreskrifter om mikrobiologiska arbetsmiljörisker. Tillsynen sker bland annat genom att vi granskar anmälan och tillståndsansökan och vid fysiska besök på arbetsplatser. Vi har redan i dag krav på att upprätthålla en tillsynsplan och ett tillsynsregister enligt miljötillsynsförordningen. Men vi har också krav på årlig och treårig rapportering och uppföljning till EU inom direktivet 2009/41/EG om innesluten användning av GMM, se 35 § förordning (2000:271) om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer. Vi lämnar även underlag till Naturvårdsverket inför olika rapporter till exempel för Cartagenaprotokollet om biosäkerhet, och deltar dessutom i myndighetsgemensamma möten om genteknik på handläggarnivå minst två

gångar årligen. Vår egen tillsynsplanering omfattar framförallt arbetsmiljö-tillsyn. Vi menar att ytterligare krav på rapportering och uppföljning inte tillför någonting utan att de resurser som finns för miljötillsyn behöver läggas på direkt miljötillsyn, inte till att administrera inom ett område där vi berörs ytterst perifert. Eventuella satsningar mot genteknik kan lämpligen ske via den etablerade myndighetsgemensamma gruppen och via departementet.

Arbetsmiljöverkets inspektörer genomgår en intern utbildning vid anställningens början och får fortlöpande utbildning för att kunna fullgöra sin tillsynsuppgift. Detta gäller även dem som utövar tillsyn enligt miljöbalken över verksamheter med innesluten användning av GMM. Drygt två tredjedelar av dessa verksamheter medför per definition försumbara eller inga risker för miljön, se definitionen av F-verksamhet i 3 § förordningen om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer. Det innebär att våra resurser kan koncentreras på den tredjedel verksamheter som medför låga, måttliga eller höga risker. I praktiken betyder det att tillsyn kan ske på olika sätt, ibland genom besök, ibland genom brev och ofta genom den anmälningsprocedur som är bestämd i EU-direktivet 2009/41/EG. Därför bedömer vi att våra inspektörer uppfyller kraven på tillräcklig kompetens för att utföra sina uppgifter även efter föreslagna lagändringar.

Korrekturfelet "gentekniskt modifierade" finns på s. 383 (1 § 13 strecksatsen) och s. 402 i sista rubriken. Den korrekta benämningen är "genetiskt modifierade organismer" respektive "genetiskt modifierade mikroorganismer". Definitionerna finns i 13 kap. miljöbalken.

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem. I den slutliga handläggningen har även enhetschefen Jens Åhman deltagit. Föredragande har varit avdelningsdirektören Katarina Eskils.

Erna Zelmin-Ekenhem

Katarina Eskils

Kopia skickad till: Arbetsmarknadsdepartementet